

Píše Jiří Flaišman

(E*forum, 02. 05. 2012)

I **Obec spisovatelů**, vydavatelsky nijak příliš činná, se rozhodla reagovat na máchovské výroční oslavy (viz [echo z 20. 4. 2011](#)), a – již ovšem jako takový pozdní ozvuk – na jaře tohoto roku vydala jednoho Máchu, knihu, která nese název **Máj, Máj... věčný Máj** a kterou edičně připravil **Miloš Pohorský**, jenž ji též vybavil doslovem shrnujícím biografická data, resumujícím kritické ohlasy prvního vydání Máje a stručně popisujícím vydavatelské osudy Máchova díla.

Publikace je to pozoruhodná již svým vzhledem. Řekněme rovnou a jednoduše: kniha je to obludná. Telecí formát, růžově jásající lamino, titulní list s reprodukcí Máchovy lebky takřka v životní velikosti, nekoncepčně vybraný, naštěstí však skromný ilustrační doprovod, na zadní straně desek s oním bestiálním růžovým podbarvením domnělá podobizna KHM, jemuž grafik připlácnul na čelo čárový kód. To jen tak mimochodem... Tím hlavním důvodem volby velkého formátu a důsledkem toho, proč se v názvu hned natřikrát v onom podivném spojení objeví slovo Máj, je to, že toto nové vydání přináší hned trojí podobu Máje. Reprint faksimilového vydání rukopisu z roku 1916 (zvětšený cca o třetinu), reprint prvního vydání a pak vlastní text Pohorského edice, a to vše vysazeno souběžně tak, že se kryjí původní a nové dvoustrany, na nichž je po stranách vysazen text nové edice.

Nebude spor o to, že by nové znění Máje připravené M. Pohorským mělo být výsledkem nefundované a nekvalitní ediční práce. Přeci jen patří Pohorský k velmi zkušeným editorům, který se může při editování textu Máje opírat o své předcházející máchovské edice a jenž si je vědom, že před ním leží několik zásadních vydání, např. v České knižnici (1997), zejména však ve Spisech KHM v Knihovně klasiků (1959), z nichž může bez problémů vyjít. – M. Pohorský při přípravě svého čtenářského vydání také za výchozí text volí znění Máje z Knihovny klasiků, provádí však a explicitně zmiňuje dvě emendace, u nichž se zastavme. Jednak přijímá známou Otrubovu emendaci (vlnky na větry), která se poprvé „v praxi“ objevila v již zmiňované edici z České knižnice (viz M. O.: Návrh na textovou emendaci Máchova Máje ve v. 349 /Česká literatura 40, 1992, č. 4, s. 414–415/). Zde jen drobná poznámka: po vydání Máchových Básní v České knižnici není tato změna akceptována plošně, např. vydání Máje v Triádě 2010, ale i řada dalších, se drží původního znění. – Druhá zmiňovaná emendace je pozoruhodnější. Pohorský přesouvá konec uvozovek z konce verše 61 na konec verše 60 z původního „On nejde! – již se nevrátí! – / svedenou žel tu zachvátí!“ na „On nejde! – již se nevrátí! –“ / svedenou žel tu zachvátí!, čímž vylučuje možnost, že by promlouvající postava prvního zpěvu Máje mohla k sobě promlouvat ve třetí osobě, a posiluje naopak pásmo vypravěče. Tuto změnu neprovádí Pohorský poprvé; objevila

se již v prvním svazku jeho souborné edice Díla KHM vyšlé v jubilejním roce 1986 (tam srov. s. 16 a poznámku na s. 392). Je však víc než pravděpodobné, že první – jak mne laskavě upozornil Marek Příbil –, kdo tuto opravu zvažoval (a nakonec neprovedl), byl Pavel Vašák při přípravě vydání textu Máje v rámci souboru Literární pouť Karla Hynka Máchy (1981), již Vašák edičně připravoval spolu s Rudolfem Havlem (o tom srov. Vašákův sloupek Malé povídky o uvozovkách /Kmen 1982, č. 25, 23. 6., s. 2/). A další poznámka: vzhledem k tomu, že tento zásah pravděpodobně napravuje podstatný autorský omyl, který jinak pečlivý Mácha ponechal jak v čistopise, tak v korektuře prvního vydání (pro opravu navíc mluví i to, že v celém Máji, resp. v celém básnickém díle Máchově nenajdeme analogické místo), je přinejmenším podivné, že editoři České knihovny tuto emendaci neakceptovali, a to o to více, když sám Rudolf Havel (bez explicitního uvedení) tuto emendaci nakonec přijal (viz KHM: Mrtvé labutě zpěv. Ed. Rudolf Havel. Doslovy Růžena Grebeníčková a Anita Pelánová. Odeon 1987, s. 115).

To jsou však jen detaily, i když z hlediska vydávání Máje velmi podstatné. Zásadní otázkou ovšem je, proč se vydavatel publikace Máj, Máj... věčný Máj rozhodl vydat Máj tak, jak jej vydal. V doprovodných textech jasnou odpověď nenalezneme a nutno říci, že po smyslu spojení dvou faksimilovaných znění na jednom místě ve chvíli, kdy se neodrazí v edičním řešení nově vydaného textu, popřípadě když nelze najít nějaké zvláštní výhody pro vlastní recepci skladby, budeme asi marně pátrat. Svůj doslov M. Pohorský zakončil konstatováním, že Máj „žije jako ‚věčná otázka‘“. Obávám se, že takovou věčnou otázkou zůstane i samotná existence celé této edice.

www.ipsl.cz